

REFORMA EKONOMSKOG UPRAVLJANJA I NEOVISNA FISKALNA TIJELA U EU

MAROJE LANG

Povjerenstvo za fiskalnu politiku

EUROPSKI SUSTAV EKONOMSKOG UPRAVLJANJA

Ključni dio Ekonomske i monetarne unije (Pakt o stabilnosti i rastu)

- Cilj: otkloniti potrebu za monetarnim financiranjem u uvjetima nepostojanja fiskalne unije kroz osiguranje fiskalne održivosti DČ

Prvotna pravila – korektivna (numerička ograničenja duga i deficita) i preventivna (deficit usklađen kroz ciklus) nisu bila dostatna pa su provedene reforme:

2005. : Ugrađivanje dodatne fleksibilnosti

2011. : Uspostava Europskog semestra i jačanje postojećeg sustava

- Makroekonomske neravnoteže; 6-pack (EU) i 2-pack (Europodručje); Fiskalni (kom)pakt (TSCG)

2012. : Ugovor o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju: jačanje koordinacije ekonomijskih politika

USPOSTAVA NEOVISNIH FISKALNIH TIJELA U EUROPSKOJ UNIJI

Neovisna fiskalna tijela kao oblik „nacionalnog vlasništva” nad procesom

Direktiva 85/2011 o Fiskalnim okvirima:

- Makroekonomske i proračunske prognoze uspoređuju se s najnovijim prognozama Komisije i, prema potrebi, neovisnih tijela (čl.4)
- Nacionalna neovisna tijela nadziru/analiziraju specifična numerička fiskalna pravila koja promiču usklađenost s referentnim vrijednostima duga i deficita te srednjoročni proračunski cilj (čl.5)

USPOSTAVA NEOVISNIH FISKALNIH TIJELA U EUROPSKOJ UNIJI (2)

Snažnija pravila za Europodručje:

Uredba 473/2013 o zajedničkim odredbama za praćenje i procjenu nacrtu proračunskih planova i osiguranju smanjenja prekomjernog deficita država članica u europodručju

- Jačanje pozicije nezavisnih fiskalnih tijela
 - Pravni status, nedobivanje uputa, mogućnost javnog komuniciranja, postupak imenovanja, resursi
- i njihove uloge
 - Izrada ili potvrđivanje makroekonomskih prognoza na kojima se temelje proračun
 - Praćenje usklađenosti s fiskalnim pravilima (javna ocjena o postojanju odstupanja od fiskalnih pravila ili kretanja prilagodbe, procjena provodi li se potrebno ispravljanje; pojava ili prestanak izvanrednih okolnosti)

KONTINUIRANO ODGAĐANA REFORMA SUSTAVA EKONOMSKOG UPRAVLJANJA

Razlozi za reformu

1. nije se dogodila konvergencija
2. nema mutualizacije duga (potpune i prave) – izbjegavanje fiskalne unije
3. nema adekvatnog načina sankcioniranja – ostavljeno je političkoj diskreciji

2014/15 : 4/5 Presidents Report – Completing EU Economic and Monetary Union : osnivanje EFBa

2017 : Komunikacija EK o provedbi Fiskalnog kompakta : prijedlog ugrađivanja u EU zakonodavstvo

2/2020 : (1.) Komunikacija EK o Pregledu sustava ekonomskog upravljanja : prijedlog jačih pravila i kazni

3/2020 : Aktivirana „general escape clause” – Pandemija koronavirusa

10/2021 : (2.) Komunikacija EK o Pregledu sustava ekonomskog upravljanja

3/2022 : Smjernice za pripremu programa konvergencije – Rusko-ukrajinski rat

TEKUĆA PITANJA I PRIJEDLOZI

Postojeći sustav pokazao se procikličkim, kompliciranim i neprovedivim (nema kazni)

Idealno : jednostavno *pravilo* koja će osigurati protucikličnu fiskalnu politiku

Teško definirati, nedostatak koncensusa, podrška ostalim politikama (zlatno-zelena izuzeća)

Alternativa : *fiskalni standardi* (Blanchard et al) *održivosti javnog duga* (brojnik i nazivnik)

Ocjena na case-by-case; umjesto numeričkih limita uvođenje principa („ne vozi prebrzo”)

- Kriteriji i metode analize održivosti duga
- Nadzor s instrumentima
- Uloga suda

RASTUĆA ULOGA NACIONALNIH NEOVISNIH FISKALNIH TIJELA ?

Europska komisija

- Ojačati ulogu neovisnih tijela u preventivnom dijelu (ocjena stanja) i kvalitete javnih financija
- Granice: Proračun i demokracija (parlament); korektivni dio ostaje u nadležnosti EK/Vijeća

Europski fiskalni odbor

- Osigurati protucikličnu stabilizacijsku politiku i poštivanje jednostavnijeg pravila (rashoda/duga)

Europsko udruženje neovisnih fiskalnih tijela (EUIFI)

- Pojednostaviti, popraviti i pojasniti fiskalna pravila u primjeni (bez konkretne preporuke)
- Minimalni standardi (neovisnost, resursi, pristup podacima, javnost djelovanja) i mandat
- Europski semestar treba snažnije ugraditi ocjene nacionalnih fiskalnih tijela

ZAKLJUČAK

Nastanak nove institucije s jasno definiranim ovlastima (pod utjecajem EU) :

1. Praćenje provedbe fiskalnih pravila
2. Potvrđivanje makroekonomskih projekcija

Da li je to dovoljno?

1. Nejasni instrumenti

- Ograničena podrška za jače instrumente
- Komunikacija prema javnosti kao glavni instrument ne mora biti dovoljan (dosadašnje slične inicijative)

2. Širi mandat i resursi ovise o volji DČ

- Dodatni poslovi: izrada projekcija, ocjena koštanja (PFU), šira analiza ekonomskih politika (NL, BE, SLO, „Republički zavod za društveno planiranje”)
- Postojeći mandat otvara mogućnosti izrade analiza – ovisnost o resursima

USPOSTAVA NOVE INSTITUCIJE S POTENCIJALOM ZA UNAPRJEĐENJE EKONOMSKE POLITIKE